

Brussel, 3.5.2013
COM(2013) 255 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

**Deelname van de EU aan de wereldtentoonstelling 2015 in Milaan, met als thema
"Voedsel voor de planeet, energie voor het leven"**

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

**Deelname van de EU aan de wereldtentoonstelling 2015 in Milaan, met als thema
"Voedsel voor de planeet, energie voor het leven"**

1. Inleiding en achtergrond

Van 1 mei tot 31 oktober 2015 vindt in Milaan de wereldtentoonstelling 2015 plaats, met als thema "Voedsel voor de planeet, energie voor het leven." Deze editie van de wereldtentoonstelling ("expo") moet een mijlpaal zijn in het wereldwijde debat over voedsel en duurzaamheid, en een platform bieden voor politieke discussies en beleidsinitiatieven over deze kwesties. Ruim 120 landen hebben hun deelname al bevestigd en laten blijken hoeveel belang zij hechten aan dit evenement.

Er worden in totaal 20 miljoen bezoekers verwacht, zodat dit een ideale gelegenheid wordt om Europese (en internationale) burgers te informeren en met hen te communiceren over belangrijke onderwerpen die tijdens de expo aan bod komen. Tegelijk zal een "cyberexpo" lopen, die 1 miljard internetgebruikers kan bereiken en zo de impact nog kan vergroten.

Expo's zijn altijd al grote internationale evenementen geweest waarop landen, particuliere belanghebbenden en organisaties aanwezig zijn en hun identiteit, beleid en verwezenlijkingen met betrekking tot de thema's van de expo in de verf zetten. Deze expo zal niet alleen een culturele happening zijn maar ook een politieke: landen en internationale organisaties zullen samenkomen en spreken over de steeds belangrijker wordende thema's voedsel en duurzaamheid. De EU moet dan ook haar rol als belangrijkste speler in dit wereldwijde debat opnemen en van de gelegenheid gebruik maken om een vruchtbare samenwerking aan te gaan met andere belanghebbenden, uit de openbare én de particuliere sector.

De Europese instellingen hebben actief deelgenomen aan alle voorgaande edities van de expo binnen de EU, en aan de meeste edities die daarbuiten hebben plaatsgevonden. Uit verslagen over de vorige deelnamen van de EU blijkt dat een dergelijk evenement voor burgers een grote invloed kan hebben op hun beeldvorming over en hun houding tegenover de EU.

Op basis van deze overwegingen heeft de Commissie actief de opties voor deelname onderzocht. Deze mededeling, die gebaseerd is op uitgebreide analyses van de voorbije expo's, bevat de geplande doelstellingen, praktische overwegingen en voorgestelde aanpak om de deelname van de EU aan de expo in Milaan zo goed mogelijk te laten verlopen, met een nauwe samenwerking tussen de Commissie, het Europees Parlement en andere geïnteresseerde EU-instellingen.

2. Doelstellingen en voordelen van deelname van de EU

Communicatie

Met een potentieel publiek van miljoenen bezoekers biedt de expo de mogelijkheid om te communiceren over de belangrijkste verwezenlijkingen van de EU op het vlak van voedsel en duurzaamheid. Het evenement vindt plaats in het jaar waarin de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling ten einde lopen en waarin van start wordt gegaan met het kader voor de periode na 2015, waarin ook de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling aan bod zullen komen. De bijdrage van de EU en haar successen bij het halen van deze doelstellingen moeten worden benadrukt, net als de toekomstige uitdagingen die de EU ziet en de aanpak die zij zal hanteren.

In 2015 is de tenuitvoerlegging van de Europa 2020-strategie halfweg; de expo is de gelegenheid bij uitstek om de tussentijdse resultaten van de strategie te presenteren op gebieden die relevant zijn voor de expo, met inbegrip van wat de lidstaten samen hebben kunnen bereiken, en te communiceren over de doelstellingen voor de tweede helft van Europa 2020, om gunstige reacties op het EU-beleid en het begrip ervan te ondersteunen.

Aan een initiatief om 2015 uit te roepen tot Europees jaar voor ontwikkelingssamenwerking, wordt gewerkt. Mocht dit lukken, kan de expo een uitstekend communicatieplatform zijn.

De EU moet in de eerste plaats één duidelijke en toegankelijke boodschap verkondigen via haar fysieke ruimte, met daarin de gemeenschappelijke doelstellingen van alle relevante EU-instellingen op het vlak van voedsel en duurzaamheid. De deelnemende EU-instellingen moeten dieper ingaan op specifieke en controversiële problemen door conferenties en evenementen te organiseren.

Beleidsontwikkeling

De expo is de ideale gelegenheid voor een open en toekomstgerichte uitwisseling met burgers, waaruit veel nuttige informatie kan komen voor de ontwikkeling van het toekomstige beleid. De EU-deelname moet immers veel meer zijn dan alleen maar informatief: er moet gestreefd worden naar interactie met de bezoekers en ruimte voor discussies. Relevante vragen die bezoekers zouden kunnen aanmoedigen, kunnen vooraf worden opgesteld en getest op doelgroepen.

Om de expo nog meer impact te geven als aanzet tot vooruitgang en het vinden van oplossingen inzake voedselzekerheid, voedselveiligheid, duurzaamheid en voedsel, vrede en cultuur, hebben de organisatoren een strategisch document opgesteld, dat op 10 oktober 2012 door de commissaris-generaal van de expo 2015 werd overhandigd aan de vertegenwoordigers van de landen¹.

Dit document wordt voortdurend bijgewerkt en moet leiden tot de publicatie van een manifest dat de bezoekers kunnen ondertekenen om hun persoonlijke betrokkenheid uit te drukken. Daarnaast kan dit document ook de aanzet vormen voor een bijeenkomst om beweging te krijgen in de politieke agenda. Alle deelnemers zullen bijdragen aan dit document in wording in de aanloop naar de expo, en de Commissie zal in de loop van 2013 antwoorden op het eerste ontwerp van strategisch document.

Vorming

De vier onderwerpen uit het strategische document zijn niet alleen wereldwijde problemen, maar ook cruciaal voor veel EU-beleid en van invloed op het dagelijkse leven van EU-burgers. Het zijn inderdaad onderwerpen met vérstrekkende gevolgen: terwijl voedselzekerheid, honger en ondervoeding een groot probleem zijn, met name in ontwikkelingslanden, is er in Europa ook het groeiende probleem van toenemende obesitas en ziekten die verband houden met overconsumptie of verkeerde voedingskeuzes.

Voedselzekerheid staat al vijftien jaar centraal in het EU-beleid en vormt de basis voor een echt model voor de rest van de wereld; de houding van de EU tegenover voedsel is tegelijk de voorwaarde vooraf om de veiligheid van burgers en consumenten te waarborgen en de basis voor de reputatie en het succes van de EU-voedingsindustrie in de wereld. Duurzaamheid is zowel voor EU-burgers als wereldwijd almaar belangrijker omdat het steeds belangrijker wordt de middelen efficiënt te gebruiken om het welzijn van de toekomstige generaties niet op het spel te zetten en het milieu zo weinig mogelijk aan te tasten zodat de toch al bedreigde natuurlijke hulpbronnen niet nog meer onder druk komen te staan. In het licht hiervan moet de

¹ <http://www.padiglioneitaliaexpo2015.com/RLExpoImpaginatocompleto.pdf>

deelname van de EU ook educatief zijn en niet alleen streven naar bewustmaking; bezoekers moeten op oplossingen gebaseerde benaderingen aangereikt krijgen op het vlak van voedsel en duurzaamheid, zodat burgers gestimuleerd worden om hun levensstijl in positieve zin aan te passen, bijvoorbeeld door minder voedsel weg te gooien en gezonder te eten.

3. Praktische bedenkingen

De tentoonstelling vindt plaats ten noordwesten van Milaan, op een terrein van 1,1 miljoen m². Er kunnen 140 000 bezoekers per dag ontvangen worden, in twee loodrecht op elkaar staande assen, de "Decumanus" met een lengte van 1,5 km, waarin zich ongeveer 70 zelfgebouwde tentoonstellingsruimten bevinden, en de "Cardo" van 350 meter lang die is voorbehouden voor Italiaanse exposanten.

De expo wordt opgebouwd als een slimme stad, met een innovatief design en de meest geavanceerde technologie voor volledige interactiviteit (bijvoorbeeld met *augmented reality* en sociale netwerken), eco-design, slimme mobiliteit, technieken voor het beheer van wachtrijen, energie-efficiëntie, afvalpreventie en recycling. Om de nodige samenhang te waarborgen, zullen voor het ontwerp en de bouw van de verschillende gebouwen sterk geharmoniseerde regels worden gevolgd.

Om de impact zo groot mogelijk te maken, tijdens het evenement te zorgen voor voortdurende interactie en communicatie met de bezoekers en het beeld van de EU als wereldwijde politieke speler nog te versterken, zou het goed zijn dat de EU gedurende de hele duur van de expo fysiek aanwezig is.

De Italiaanse organisatoren hebben de EU een uitgelezen plek gegeven in het Italiaanse paviljoen aan de Cardo-as, tegenover het Palazzo Italia en bij het meer, waar belangrijke institutionele, culturele en recreatieve activiteiten zullen plaatsvinden. Aangezien dit de drukst bezochte plek van de expo zal zijn, zal de voor de EU voorbehouden plek extra effect creëren.

De EU krijgt voorlopig in totaal 1500 m² ter beschikking, het drie verdiepingen tellende gebouw zal op de gelijkvloerse verdieping een tentoonstellingsruimte bevatten, op de eerste verdieping vergader- en conferentiezalen en op de tweede verdieping een terras. Door de nabijheid van het Palazzo Italia, waarin een conferentiecentrum te beschikking wordt gesteld voor EU-evenementen, blijven de benodigde ruimte en de kosten beperkt.

De aanwezigheid van de EU aan de Cardo-as kan gepaard gaan met een ruimere aanwezigheid op het hele terrein, waarvoor digitale communicatietechnologie kan worden ingezet. Op dit punt kunnen synergieën tot stand worden gebracht met de cyberexpo en het 1 miljard cyberbezoekers. Dankzij zijn erg innovatieve en technologische karakter zal de expo 2015 totaal verschillend zijn van alle voorgaande werelddtentoonstellingen: bezoekers kunnen hun bezoek en ervaringen volledig beheren en vooraf plannen via websites, apps en slimme technologie. Het is dus van cruciaal belang om nieuwe, slimme manieren te ontwikkelen om bezoekers aan te trekken en met hen in contact te treden, zowel binnen als buiten de ruimte van de EU.

Begroting

Door de huidige budgettaire beperkingen wordt de deelname van de EU aan de expo van Milaan gepland in een beperkte ruimte van 1500 m², dus de helft van de ruimte die tijdens de expo in Hannover werd gebruikt², om zo de bijhorende kosten te beperken.

Voor de fysieke aanwezigheid die de Italiaanse organisatoren hebben voorbehouden voor de instellingen van de EU, is een kernbudget van 10 miljoen euro nodig, gespreid over 2014 en

² Tijdens de expo 2010 in Shanghai was de EU te gast in het Belgische paviljoen.

2015. Aangezien landbouw en duurzaamheid belangrijke thema's zijn voor de expo, zullen de basismiddelen uit de desbetreffende begrotingslijnen komen. In 2015 zullen extra middelen worden vrijgemaakt voor de organisatie van thematische evenementen en tentoonstellingen binnen het kader van een bestaande of geplande begroting.

4. Voorlopige voorstellen voor deelname van de EU

Het is van het grootste belang dat er één enkele EU-boodschap wordt uitgedragen, waarin de cruciale rol wordt benadrukt die de EU op het gebied van voedsel speelt. Tijdens vorige expo's is duidelijk gebleken dat bezoekers meerdere paviljoenen bezoeken, in elk paviljoen maar even blijven en slechts een paar kernideeën onthouden. De boodschap moet ook zo worden uitgewerkt dat zij kan worden aangepast als tussen nu 2015 de bezorgdheid verschuift naar andere aspecten. De "man in de straat" moet worden aangesproken door de boodschap, die vóór de expo het liefst nog getest moet worden op doelgroepen.

In het kader van deze boodschap en via evenementen van DG's kunnen heel wat voorbeelden van initiatieven en beleid van de EU op het vlak van voedsel en duurzaamheid worden overwogen:

- de thema's van de expo houden voornamelijk verband met landbouw, een sector waarin de EU, met name via het GLB, maar ook via heel wat ander beleid, erg actief is. Het zou bijvoorbeeld interessant kunnen zijn na te gaan wat de resultaten zijn van het internationaal jaar van de gezinsbedrijven in de landbouw (2014) en coöperaties in de landbouw in detail te onderzoeken, met de nadruk op de institutionele opbouw in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in Afrika;
- voedsel is een bouwsteen van de economie van de EU. De EU is wereldwijd de grootste uitvoerder en de Europese voedingsindustrie is de grootste verwerkingsindustrie, met een jaarlijkse omzet van bijna 1 biljoen euro en meer dan 4 miljoen mensen in dienst. De EU moet actief aanwezig zijn op de expo om het debat over het beleid en de mogelijke strategieën voor de toekomst vorm te geven en zo het industriële concurrentievermogen en de export te versterken;
- de EU is de wereldwijd de grootste donor van ontwikkelingshulp en kan via de expo aan de Europese burgers en de rest van de wereld de draagwijdte van haar acties laten zien op het vlak van voedsel- en voedingszekerheid in de meest kwetsbare gebieden van de wereld. Tijdens de expo zal in het kader van voedselzekerheid ook bijzondere aandacht worden besteed aan het weggooien van voedsel. Honger blijft immers wereldwijd een groot probleem, met name in ontwikkelingslanden, maar toch wordt over de hele wereld jaarlijks 40 % van het voedsel dat voor menselijke consumptie wordt geproduceerd, weggegooid. De EU neemt het voortouw en streeft naar een halvering tegen 2020 van de hoeveelheid eetbaar voedsel die wordt weggegooid. De belanghebbenden worden rechtstreeks betrokken bij het werk dat op dit vlak al van start is gegaan, en de expo zal de gelegenheid bieden om de resultaten voor te leggen en goede praktijken mee te delen;
- voedsel is een deel van ons gemeenschappelijk en gediversifieerd cultureel erfgoed, een wereldwijd symbool van de levenswijze in de EU. Dat is deels het resultaat van het beleid dat de EU voert op cruciale gebieden als voedselzekerheid en voedselkwaliteit. Met name op het vlak van voedselveiligheid geldt de EU, met haar wetenschappelijke aanpak, gebaseerd op een duidelijk onderscheid tussen risicobeoordeling en risicobeheer, als voorbeeld voor de rest van de wereld. Voedselkwaliteit wordt steeds belangrijker in de huidige op gezondheid gefocuste maatschappij, ook omdat gezondheid en voeding steeds duidelijker met elkaar

verband houden. Ook hier is de EU de voortrekker van de discussies op dit vlak, met de ondersteuning, zowel in onderwijs als beleid, van gezonde voedingsnormen, waarbij de actieve inzet van de belanghebbenden parallel loopt met de voorlichting van de consumenten;

- de duurzaamheid van het milieu wordt wereldwijd een prioriteit, en hangt in onze maatschappij nauw samen met het thema voedsel. De verwezenlijkingen van de EU inzake duurzame energie, met name het efficiënte gebruik en de duurzame productie van energie, moeten ook worden benadrukt. In dit verband kan ook worden nagegaan welke gevolgen het initiatief uit 2012 voor duurzame energie voor iedereen heeft voor de thema's van de expo;
- ten slotte is de expo ook de ideale gelegenheid om voort te bouwen op de activiteiten en verwezenlijkingen van de EU op het vlak van onderzoek en innovatie, bijvoorbeeld door de resultaten voor te stellen van belangrijke en voor de toekomst van voedsel en landbouw relevante O&O-projecten die worden ondersteund door de EU-kaderprogramma's, ook in het kader van het wetenschappelijke programma van de expo.

Expo en culturele en wetenschappelijke evenementen

De expo wordt een uitzonderlijke gelegenheid voor deelnemers om culturele en wetenschappelijke evenementen te organiseren (conferenties, seminars, tijdelijke tentoonstellingen, ...) en zo de kernboodschappen van de EU meer in de kijker te zetten, beter te communiceren en uitwisseling met burgers te bevorderen. Om de beperkingen inzake budget en werklust te beheren en de impact zo groot mogelijk te maken, is een langetermijnplanning nodig.

Bovendien kunnen geschikte evenementen die elders al gepland waren voor 2015 beter in de expo van Milaan plaatsvinden.

Het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (JRC) van de Europese Commissie is gevestigd in Ispra, op ongeveer 60 kilometer van de expo, en beschikt over verschillende onderzoekslaboratoria, onder meer voor materialen die met levensmiddelen in aanraking komen en voor genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders. Het JRC voert ook onderzoek naar bijvoorbeeld waterbeheer, klimaatverandering, bodemgebruik, woestijnvorming, biobrandstof. Ter voorbereiding op de expo bouwt het JRC een nieuw bezoekerscentrum dat veel meer bezoekers kan ontvangen. Het centrum zal zijn infrastructuur ter beschikking stellen van en ondersteuning bieden aan andere instellingen die parallel met andere evenementen in de expo, in Ispra evenementen voor deskundigen willen organiseren. Voor geïnteresseerde deskundigen en onderzoekers die het JRC in Ispra willen bezoeken, kunnen pendeldiensten worden georganiseerd.

5. Conclusies en volgende stappen

De expo 2015 in Milaan biedt de EU een unieke gelegenheid om haar rol te versterken als wereldspeler bij de ontwikkeling van nieuwe initiatieven over voedsel en duurzaamheid, om met haar burgers te communiceren en hen in te lichten over haar verwezenlijkingen en nieuwe plannen. Voor een optimale impact moet de EU haar eigen ruimte hebben met zoveel mogelijk zichtbaarheid. De ruimte is beschikbaar en moet worden gehuurd van de Italiaanse organisatoren.

Voor een goede prijs-kwaliteitverhouding moet de voorbereiding van de EU-deelname in een vroeg stadium van start gaan en moet rekening worden gehouden met de budgettaire beperkingen. De Commissie stelt om budgettaire redenen voor de ruimte te beperken tot de helft van de ruimte die voor de laatste Europese expo in Hannover werd gebruikt. Gespreid

over de jaren 2014 en 2015 is daarvoor een kernbudget nodig van ongeveer 10 miljoen euro. In 2015 zullen extra middelen moeten worden vrijgemaakt voor de organisatie van thematische evenementen en tentoonstellingen binnen het kader van een bestaande of geplande begroting.

De Commissie nodigt het Parlement en andere belangstellende EU-instellingen uit nauw samen te werken met de Commissie om de voordelen van de expo te maximaliseren door een gezamenlijke EU-aanpak en coherente beleidsboodschappen te presenteren aan het publiek.

* * *